

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Донбаська державна машинобудівна академія
Кафедра економіки підприємства

Затверджую:
Декаан факультету ФЕМ

 / Є. В. Мироненко /
« » 2021р.

Гарант освітньої програми

 / Т. П. Гітис /
«25» 08 2021р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри ЕП
Протокол №13 від 25.08.2021р.
В. о. завідувача кафедри ЕП

 / Є. О. Підгора /

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методологія наукових досліджень у професійній сфері»

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність 051 «Економіка»

освітньо-професійна програма «Економіка та управління підприємством»

освітній рівень Другий (магістерський)

Факультет економіки та менеджменту (ФЕМ)

Розробник: **Шевченко Олена Олександрівна**, професор кафедри менеджменту, д. е. н., доц.

Краматорськ – 2021р.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: обов'язкова дисципліна циклу загальної підготовки.

Передумови вивчення навчальної дисципліни (пререквізити): складання фахового вступного випробування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни загальні напрями, закономірності, принципи і методи наукового пізнання, теоретико-методологічні основи наукового дослідження в галузі економічних наук

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни денна / заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС: 3,0	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> (шифр і назва)	Дисципліна циклу загальної підготовки
Модулів – 2	Спеціальність: <u>051 «Економіка»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки: 1-й
Змістових тем – 10		Семестр 1-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції 30/4 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи здобувача – 4,0		Практичні 15/0 год.
		Самостійна робота 60/86 год.
Курсова робота – не передбачено		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання - 2/4 (30/60).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень у професійній сфері» є однією із складових комплексної підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 051 Економіка, освітньої програми «Економіка та управління підприємством».

Мета дисципліни – ознайомлення студентів із загальними напрямками, закономірностями, принципами і методами наукового пізнання, теоретико-методологічними основами наукового дослідження в галузі економічних наук, а також набуття вмінь і навичок науково-дослідної роботи, які мають реалізуватися ними при підготовці курсових, дипломних та інших студентських робіт.

Завдання дисципліни:

- формування цілісного уявлення про науку як систему знань і методологічний інструментарій пізнання соціальної дійсності загалом та державно-економічної дійсності зокрема;
- набуття навичок співвіднесення змісту теоретико-методологічних аспектів дослідження з регулятивними вимогами до розробки на цій основі плану і процедур господарської та соціальної діяльності;
- формування навичок професійної комунікації й аргументованого дискутування з питань економічних досліджень, пояснення змісту відповідної проблематики в колі фахівців та нефахівців;
- формування навичок самостійного аналізу фактологічного матеріалу, критичного осмислення точок зору на особливості застосування знань щодо написання наукових робіт, організації досліджень, стратегій використання засобів наукового пошуку, дотримуючись принципів академічної доброчесності;
- забезпечення вміння узагальнення результатів та оформлення матеріалів дослідження, публікації та апробації основних положень самостійної науково-дослідної роботи.

Дисципліна спрямована на отримання здобувачами наступних загальних та спеціальних (фахових) компетентностей:

ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та вміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

3.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма навчання)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ						
1.	Тема 1. Наука як сфера людської діяльності	10/7	2/1	2/0		6/6
2.	Тема 2. Організація наукової діяльності в Україні	8/6	1/0	1/0		6/6
3.	Тема 3. Теоретичні засади наукового дослідження	8/9	1/1	1/0		6/8
4.	Тема 4. Наукове дослідження як процес розв'язання наукової проблеми	10/10	2/0	2/0		6/10
Змістовий модуль 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ НА ПІДСТАВІ ФОРМУВАННЯ І ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ						
5.	Тема 5. Інформаційно-аналітичне забезпечення науково-економічних досліджень	10/10	2/0	2/0		6/10
6.	Тема 6. Методологія наукових досліджень: загальні положення	10/11	2/1	2/0		6/10
7.	Тема 7. Методи науково-економічних досліджень	10/10	2/0	2/0		6/10
8.	Тема 8. Ефективність наукових досліджень	8/11	1/1	1/0		6/10
9.	Тема 9. Наукове дослідження здобувача вищої освіти: організація та виконання	8/10	1/0	1/0		6/10
10.	Тема 10. Науковий стиль мовлення та оформлення наукової роботи	8/6	1/0	1/0		6/6
Усього годин		90/90	15/4	15/0		60/86

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота здобувачів.

3.2. Розподіл обсягу дисципліни між учбовими тижнями

Денна форма навчання– 1 семестр

Вид навчальних занять або контролю	Розподіл між учбовими тижнями														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Лекції	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Практичні	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Сам. робота	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Консультації			конс		конс		конс		конс		конс		конс		конс
Модулі	Модуль 1							Модуль 2							
Контроль по модулю							К1								К2

4. Лекції

Змістовий модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема Т1. Наука як сфера людської діяльності

Характеристика , види, типи науки. Прикладні засади дослідження наукової сфери.

Тема Т2. Організація наукової діяльності в Україні

Державна підтримка науки в Україні. Закон України про наукову та науково-технічну діяльність.

Тема Т3. Теоретичні засади наукового дослідження

Теорія наукового дослідження. Види, форми, ключові ознаки наукового дослідження

Тема Т4. Наукове дослідження як процес розв'язання наукової проблеми

Змістовий модуль 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ НА ПІДСТАВІ ФОРМУВАННЯ І ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО–АНАЛІТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ

Тема Т5. Інформаційне забезпечення науково-економічних досліджень

Сукупність інформації та способів її пошуку, обробки, накопичення, збереження, систематизації та узагальнення. Класифікація інформаційне забезпечення науково-дослідного процесу. Пошук інформації.

Тема Т6. Методологія наукових досліджень: загальні положення
Структура наукової теорії. Методологія наукового пошуку.

Тема Т7. Методи науково-економічних досліджень
Характеристика основних методів науково-економічних досліджень.
Позитивний і нормативний підхід.

Тема Т8. Ефективність наукових досліджень
Основні ознаки впровадження. Оцінка ефективності науково-дослідних
робіт. Результати практичної реалізації наукових досліджень.

Тема Т9. Наукове дослідження здобувача вищої освіти: організація та
виконання
Наукова публікація. Головні функції публікацій. Наукова стаття. Реферат.

Тема Т10. Науковий стиль мовлення та оформлення наукової роботи
Структура наукового тексту. Мова і стиль наукової роботи.
Інтертектуальність як один із параметрів наукового тексту. Правила цитування та
оформлення бібліографічного переліку.

5. Практичні заняття

Мета проведення практичних занять – закріплення теоретичних знань з
дисципліни та формування умінь та навичок науково-дослідної роботи, які мають
реалізуватися ними при підготовці курсових, дипломних та інших студентських
робіт.

Перелік тем практичних занять наведено у таблиці.

№ з/п	Тема заняття
1.	Загальні підходи до вивчення наукової діяльності
2.	Наукова діяльність: організація в Україні
3.	Наукове дослідження: сутність та види
4.	Модульна контрольна робота №1
5.	Наукова проблема: процес розв'язання. Підготовка тез доповіді
6.	Колоквіум за модулем №1.
7.	Наукова інформація та її роль у проведенні наукових досліджень
8.	Види та ознаки наукових досліджень
9.	Засвоєння методологічних засад наукової праці
10.	Загальнонаукові та прикладні методи
11.	самостійна робота
12.	Оцінка ефективності наукового дослідження
13.	Підготовка наукової статті
14.	Модульна контрольна робота №2

15.	Магістерська наукова робота. Колоквіум за модулем №2
№ з/п	Тема заняття для заочної форми навчання
1.	Загальні підходи до вивчення наукової діяльності
2.	Обробка наукової інформації при проведенні дослідження
3.	Прикладне застосування методів наукових досліджень
4.	Прикладні аспекти написання магістерської роботи

6. Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів включає:

- опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять та контрольних заходів;
- вивчення питань, що винесенні на самостійне опрацювання;
- виконання індивідуального завдання (у вигляді доповіді та презентації, тез доповідей до наукової конференції / семінару та/або наукової статті за обраною тематикою).

Самостійна робота планується на кожну годину аудиторного часу і на питання винесенні на самостійне вивчення. Розподіл часу самостійної роботи виконується згідно плану навчального процесу та робочого плану дисципліни. Під час самостійної роботи здобувачі звертаються до літератури теоретичного курсу та допоміжної методичної літератури в разі необхідності.

Перелік питань, що винесенні на самостійне опрацювання та перелік літературних джерел наведений нижче.

Протягом періоду навчання здобувачі паралельно з аудиторними лекційними і практичними заняттями виконують індивідуальні завдання в вигляді доповіді та презентації, тез доповідей до наукової конференції/ семінару та/або наукової статті за обраною тематикою. Тематика індивідуальних завдань:

№ з/п	Назва теми або тем, з яких виконується індивідуальне завдання	Назва і вид індивідуального завдання
1.	ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВОЇ РОБОТИ	Розрахунково-аналітичне завдання «Застосування моделей наукових досліджень для аналізу економічних процесів»
2.	МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ	Проектно-аналітичне завдання «Управління розробкою наукової ідеї»

7. Методи, критерії та засоби оцінювання

Контрольні заходи включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів;
- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль знань та умінь здобувачів денної форми навчання включає:

- попереднє (вхідне) оцінювання знань (письмовий метод або тестування);
- періодичне оцінювання (опитування (усне або письмове), тестування на практичних заняттях та/або у системі Moodle DDMA);
- оцінювання самостійної роботи, а саме виконання індивідуального завдання (доповідь з презентацією на практичних заняттях, публікація тез доповіді до наукової конференції / семінару та/або наукової статті за обраною тематикою);
- модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль та колоквиуму і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля (письмовий метод або тестування на практичних заняттях та/або у системі Moodle DDMA).

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати власну точку зору та робити висновки; грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи.

Поточний контроль знань та умінь здобувачів заочної форми навчання включає підсумкову тестову контрольну роботу (виконується здобувачем індивідуально в системі Moodle DDMA).

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового заліку, завданням якого є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого

використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

Максимальна кількість балів (100) при оцінюванні знань з навчальної дисципліни, яка завершується екзаменом, формується з двох частин, з коефіцієнтом 0,5 кожна:

– за поточну успішність 100 балів (сума балів, зароблена у семестрі, але не менше 55);

– на екзамені 100 балів (мінімально необхідна кількість балів за екзамен 55).

З дисциплін, що завершуються заліком, поточна успішність оцінюється, виходячи зі 100 балів. Здобувач, який склав усі контрольні точки і набрав 55 і більше балів з кожного контролю на початок сесії, має право отримати підсумкову оцінку без складання заліку.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D	задовільно	
55–64	E		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Склад і графік складання контрольних точок з дисципліни «Методологія наукових досліджень у професійній сфері», форми і терміни контролю для денної та заочної форми навчання наведено у семестровому графіку (додаток А).

8. Навчально-методичні матеріали

1 Методологія наукових досліджень у професійній сфері: стислий конспект лекцій для здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем освітньо-професійної програми підготовки «Економіка та управління підприємством» (спеціальність 051 Економіка)/ Уклад. Шевченко О.О. Краматорськ, ДДМА, 2020. URL: <http://moodle.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=950>

9. Рекомендована література

Основна література

1. Основи наукових досліджень: методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни / уклад.: О.Г. Терешкін, Т.М. Брикова; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків: ХДУХТ, 2018. – 66 с.

2. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч.посібник/ О.І. Гуторов; Харк. нац. аграр. ун -т ім. В.В. Докучаєва – Х.: ХНАУ, 2017. – 272с

3. Методологія та організація наукових досліджень: опорний конспект лекцій / уклад.: О.Г. Шидакова-Каменюка, З.І. Кучерук, Г.В. Степанькова; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків: ХДУХТ, 2017. – 56 с.

4. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О.Г. Шидакова-Каменюка, О.В. Самохвалова, С.Г. Олійник та ін. – Харків: ХДУХТ, 2016. – 186 с.

5. Данильян О. Г. Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2017. – 448 с

6. Швець Ф.Д. Методологія і організація наукових досліджень. Навчальний посібник. - Рівне : НУВГП, 2016.-151 с.

7. Методологія системного підходу та наукових досліджень : опорний конспект лекцій / уклад. Н. В. Фоміцька. – Х. : Вид-во Хаар. НАДУ —Магістрл, 2015. – 60 с.

Додаткова література

8. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій [Текст] : розроблено на підставі ДСТУ 3008-95 «Документи. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» // Бюлетень ВАК України. –2011. – № 9/10. – С. 2-10.

9. Введення в дію нового стандарту з бібліографічного опису ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Основні відмінності від ГОСТ 7.1.—84 : Нові правила бібліографічного опису / Державна наукова установа „Книжкова палата України». - Режим доступу: <http://www.ukrbook.net>.

10. Основи наукових досліджень в економіці: збірник завдань для практичних занять для студентів економічних спеціальностей / уклад.: І.В. Руденко, Н.М. Гаркуша; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків: ФОП Іванченко І.С., 2018. – 52 с

11. Основи наукових досліджень в економіці: мультимедійне супроводження дисципліни для студентів економічних спеціальностей / уклад.: Н.М. Гаркуша, І.В. Руденко; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. –Харків: ХДУХТ, 2018. – 118 с.

10. Електронні ресурси з дисципліни

1. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua>
2. Верховна Рада України. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
3. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Освітня онлайн-платформа Skillbox. URL: <https://skillbox.com.ua>

ДОДАТОК А

СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Методологія наукових досліджень у професійній сфері», форми і терміни контролю для денної форми навчання:

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка		Тиждень
		min	max	
1	Вхідний контроль. Здобувач надає відповіді на запитання з дисциплін, що є пререквізитами письмово або у формі тестового опитування.	0	5	1
2	Опитування на практичних заняттях. Здобувач надає усні відповіді, вирішує тестові, практичні та ситуаційні завдання, участь у дискусії з наведенням аргументації.	0	5	1-15
3	Виконання індивідуального завдання №1. Проводиться у години, що відведені на самостійну роботу. Здобувач самостійно опрацьовує лекційний та позалекційний матеріал, узагальнює його, підготовлює презентацію та доповідь (або тези на конференцію, наукову статтю) за темою індивідуального завдання.	5	10	1-6
4	Модульна контрольна робота №1. Здобувач виконує тестові та ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №1	10	20	7
5	Колоквіум №1. Здобувач виступає з доповіддю та презентацією за темою індивідуального завдання, відповідає на запитання слухачів, приймає участь у дискусії	10	15	7
6	Виконання індивідуального завдання №2. Проводиться у години, що відведені на самостійну роботу. Здобувач самостійно опрацьовує лекційний та позалекційний матеріал, узагальнює його, підготовлює магістерську наукову роботу	5	10	8-14
7	Модульна контрольна робота №2. Здобувач виконує тестові та ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №2.	15	20	15
8	Колоквіум №2. Здобувач виступає з доповіддю та презентацією за темою магістерської наукової роботи, відповідає на запитання слухачів, приймає участь у дискусії.	10	15	15
Оцінка поточної успішності за 100-бальною шкалою		55	100	
Підсумковий контроль (Семестровий залік) Здобувач виконав тестові та ситуаційні завдання та навів аргументовані відповіді на питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни		55	100	

Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка	
		min	max
1	Поточний контроль (коефіцієнт вагомості=0,4) Підсумкова тестова контрольна робота, яка виконується здобувачем індивідуально в системі Moodle DDMA Здобувач виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100
2	Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,6) (Семестровий залік) Здобувач виконав тестові та ситуаційні завдання та навів аргументовані відповіді на питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100